

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim,
fan va innovatsiyalar vazirligi

TOSHKENT IQTISODIYOT VA PEDAGOGIKA UNIVERSITETI
PEDAGOGIKA FAKULTETI

ZAMONAVIY PEDAGOGIKANING DOLZARB MASALALARI

mavzusidagi respublika ilmiy-amaliy
konferensiyasi

2026-YIL, 23-24-APREL

CHIRCHIQ-2026

« Zamonaviy pedagogikaning dolzarb masalalari »
mavzusida tashkil etilgan respublika ilmiy-amaliy anjumani
2026-yil 23-24 aprel

O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligining 2026-yil 16-yanvardagi 11-son buyrug‘iga muvofiq 2026-yil 23-24 aprel kunlari
Toshkent iqtisodiyot va pedagogika universitetida
« Zamonaviy pedagogikaning dolzarb masalalari »
mavzusida tashkil etilgan respublika ilmiy-amaliy anjumani
Tahririyat hay’ati a’zolari:

<i>S.A.Adilov</i>	Toshkent iqtisodiyot va pedagogika universiteti rektori, rais.
<i>A.R.Maxmudov</i>	Toshkent iqtisodiyot va pedagogika universiteti rektor maslahatchisi.
<i>N.M.Yuldashev</i>	Toshkent iqtisodiyot va pedagogika universiteti ta’ sischisi.
<i>I.R.Dusboyev</i>	Toshkent iqtisodiyot va pedagogika universiteti direktori
<i>U.D.Ortiqov</i>	Toshkent iqtisodiyot va pedagogika universiteti Yoshlar masalalari va ma’naviy-ma’rifiy ishlar bo’yicha birinchi prorektor.
<i>N.B.Aliyeva</i>	Toshkent iqtisodiyot va pedagogika universiteti o‘quv ishlari bo’yicha prorektori.
<i>S.T.Israilova</i>	Toshkent iqtisodiyot va pedagogika universiteti Xalqaro hamkorlik ilmiy tadqiqotlar va innovatsiyalar bo‘limi boshlig‘i.
<i>A.R.Raxmonov</i>	Toshkent iqtisodiyot va pedagogika universiteti dotsenti, rais o‘rin bosari.
<i>M.B.Botirova</i>	Toshkent iqtisodiyot va pedagogika universiteti dotsenti v.b.
<i>G.K.Saparova</i>	Toshkent iqtisodiyot va pedagogika universiteti, “Pedagogika, psixologiya va boshlang‘ich ta’lim” kafedrasini mudiri a’zo.
<i>Sh.B.Djumaqulov</i>	Toshkent iqtisodiyot va pedagogika universiteti professori, a’zo.
<i>Sh.A.Abdujalilova</i>	Toshkent iqtisodiyot va pedagogika universiteti dotsenti, a’zo.
<i>F.A.Jumayev</i>	Toshkent iqtisodiyot va pedagogika universiteti dotsenti, a’zo.
<i>X.K.Qarshiboyeva</i>	Toshkent iqtisodiyot va pedagogika universiteti dotsenti, a’zo.
<i>Z.X.Abdinazarova</i>	Toshkent iqtisodiyot va pedagogika universiteti dotsenti, a’zo.
<i>J.U.Turaxanov</i>	Toshkent iqtisodiyot va pedagogika universiteti, Pedagogika fakulteti o‘quv ishlari bo’yicha dekan o‘rinbosari, a’zo.
<i>M.E.Boboraxmatov</i>	Toshkent iqtisodiyot va pedagogika universiteti, Pedagogika fakulteti ma’naviy-ma’rifiy ishlar bo’yicha dekan o‘rinbosari, a’zo.
<i>T.R.Saipova</i>	Toshkent iqtisodiyot va pedagogika universiteti katta o‘qituvchisi, kotib.

Texnik yordam: *Axmedov Bekjan*

To‘plamga kiritilgan ma’lumotlar to‘g‘riligi uchun mualliflar mas’uldirlar.

© Toshkent iqtisodiyot va pedagogika universiteti, 2026-yil.

**«Zamonaviy pedagogikaning dolzarb masalalari»
mavzusida tashkil etilgan respublika ilmiy-amaliy anjumani
2026-yil 23-24 aprel**

	Xamadullayeva Xosiyat Abdurazzoq qizi EPIDEYK NUTQIY AKTLARNING LINGVOPRAGMATIK XUSUSIYATLARI	
103.	Eshmurodova Xosiyat Shavkat qizi Bo‘ribekova Jannur Gabit qizi Botirova Muxayyo Berdiyrovna MAKTABGACHA VA BOSHLANG‘ICH TA‘LIMNING DOLZARB MUAMMOLARI	363
104.	Toshtemirova Shirin Xasan qizi Saparova Gulnaz Kalbayevna BOSHLANG‘ICH TA‘LIM TABIIY FANLARNI O‘QITISHDA SINFDAN VA DARSDAN TASHQARI ISHLAR.	367
105.	D.T. Ibraximova D.M. Abdujabborova EVFEMIZMLAR VA TABU BIRLIKLARINING MILLIY MENTALITET BILAN BOG‘LIQLIGI (O‘ZBEK VA INGLIZ TILLARI ASOSIDA)	370
106.	Saidova Barno Narzullayevna, YOSH AVLODNI TARBIYALASHDA AYOLLAR ROLINING MUHIM XUSUSIYATLARI	373
107.	Sultonova Oqila Baxromovna BOSHLANG‘ICH SINIF O‘QUVCHILARIDA KREATIV FIKRLASHNING O‘ZIGA XOS JIHATLARI	377
108.	Saipova Tozagul Risboy qizi Nishonova Go‘zal Baxtiyor qizi BOSHLANG‘ICH TA‘LIMDA O‘QUVCHILARDA VATANPARVARLIK TUYG‘USINI SHAKLLANTIRISH	379
109.	Saipova Tozagul Risboy qizi Sultonova Ruxshona Sodiq qizi GLOBALLASHUV SHAROITIDA BOSHLANG‘ICH SINIF O‘QUVCHILARINI MILLIY AN‘ANALAR ASOSIDA TARBIYALASHNING PEDAGOGIK ASOSLARI	382
110.	Pardayev Zafar TA‘LIM JARAYONIDA O‘QUVCHILAR IJODKORLIGINI RIVOJLANTIRISHNING O‘ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	386
111.	Xamidov Jamshid Abdisamiyevich BOSHLANG‘ICH SINIF O‘QUVCHILARINI TEXNOLOGIYA FANIDAN IJODKORLIK QOBILIYATINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI	388
112.	Esirgapova Gulsanam G‘oziboy qizi SARLAVHA TIPIDAGI SIFATLARDI BAHO	391
113.	B.B.Mirzahmatov Aminova Muxlisa Shavkatovna BOSHLANG‘ICH SINFLARDA EKSKURSIYA ORQALI BILIM, KO‘NIKMA VA KOMPENSATSIYALARNI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYASI	394
114.	Raxmonov Azamat Ruzvonovich Aynabekova Kubora Jasur qizi KICHIK MAKTAB YOSHIDAGI O‘QUVCHILARNI VATANPARVARLIK RUHIDA TARBIYALASHDA TA‘LIM KLASTERIDAN FOYDALANISH	399
115.	Xudaynazarov Toshtemir Xaydarovich Tojiboyeva Sevinch Abdulaziz qizi BOSHLANG‘ICH TA‘LIMDA O‘QUVCHILARNING O‘Z-O‘ZINI BOSHQARISH VA O‘ZINI BAHOLASH KO‘NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH	401
116.	Eshmuminova O‘g‘iloy Urol qizi Shermuhammedov Raxmatilla Sadikovich O‘QUVCHI - TALABALARNI OLIY YOKI PROFESSIONAL TA‘LIM OLISHLARIDA DUAL TA‘LIMNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI	405
117.	X.K.Qarshiboyeva Ochilova Kamola Muxiddinovna BOSHLANG‘ICH TA‘LIMDA XALQARO BAHOLASH DASTURLARINI TADBIQ QILISH	408
118.	X.K.Qarshiboyeva Bobobxo‘jayeva Firusa PIRLS BAHOLASH MEZONLARIDA TANQIDIY FIKRLASH ELEMENTLARI	412

YOSH AVLODNI TARBIYALASHDA AYOLLAR ROLINING MUHIM XUSUSIYATLARI

Saidova Barno Narzullayevna,
Nizomiy nomidagi O‘zbekiston milliy
pedagogika universiteti,
“Pedagogika” kafedrasi dotsenti,
pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Tel.: 99 520 90 33

Annotatsiya. Ushbu ilmiy tadqiqot ayollarning yosh avlod tarbiyasidagi o‘rnini yoritishga bag‘ishlangan. Hozirgi paytda yosh avlodda to‘g‘ri tarixiy ong, axloqiy ideallar va milliy yo‘nalishlarni shakllantirishga ko‘proq ahamiyat berilmoqda. Ushbu jarayonlarda ayollar muhim o‘rin egallashi kerak. Bu haqiqat ko‘p jihatdan mamlakatning tarixiy yo‘lining o‘ziga xos xususiyatlari bilan izohlanadi, bu ayollarning xalq madaniyatida yetakchi rollarga bosqichma-bosqich ko‘tarilishiga katta hissa qo‘shadi.

Kalit so‘zlar: tarbiya, ayollarning o‘rni, yosh avlod, ta‘lim, milliy qadriyat.

Kirish. Yangilanayotgan zamonaviy fan prinsipial jihatdan yangi, mazmunan integrativ ilmiy yo‘nalishlarning paydo bo‘lishi bilan tavsiflanadi. Bunda, ayniqsa, ijtimoiy-gumanitar fanlarning tarixiy-pedagogik, tarixiy-falsafiy yondashuv asosidagi o‘tmish va bugun, o‘tmish va kelajak, bugun va kelajak tamoyillarning asl mohiyati inson ma‘naviy qiyofasini o‘rganish ilmiy potensialni yanada boyitish maqsadida, ajdodlar ma‘naviy boy xazinasini va merosini tadqiq etish orqali ularni zamonaviy talab va ehtiyojlarga transformatsiya qilinishiga imkon yaratish, yangicha dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.

Shu ma‘noda, bashariyat tarixida o‘zining tarixiga ega bo‘lgan va inson ma‘naviy siyomosini yaratishda, ta‘lim-tarbiya jarayonida yetakchi o‘rin egallagan ayollar maqomini kundan-kunga rivojlantirish tendensiyasining tarixiy-pedagogik konteksti va undan zamonaviy ta‘lim muammolari yechimida samarali foydalanish masalasi ham ilmiy muammo va ham amaliy ishlar mayog‘i sifatida alohida ilmiy-tadqiqot muammosiga aylanmoqda.

Mavzuning dolzarbligi. Tadqiqot masalalarining dolzarbligi ayniqsa, so‘nggi yillarda milliy madaniyat darajasida sezilarli o‘shish kuzatilganligi bilan bog‘liq. Ushbu tendensiyaning yanada rivojlanishi ko‘p jihatdan Yangi O‘zbekistonda yosh avlodni tarbiyalash va jamiyatni chinakam demokratlashtirishga bog‘liq bo‘ladi.

Davlatimizda yashovchi ko‘plab xalqlarning madaniyati ayollarni oilaviy munosabatlarning asosiy regulyatori sifatida alohida mavqeyini ko‘rsatadi. Va bugungi kunda turli xil ijtimoiy rollarni bajarish, ayolga jamiyatimiz kelajagi uchun katta mas‘uliyat yuklaydi. So‘nggi yillarda O‘zbekistonda milliy qadriyat va madaniyat muammolariga munosabat keskin o‘zgardi, mamlakatimizda yashayotgan xalqlarning o‘z-o‘zini anglashi, mentaliteti ham turlicha bo‘lib bormoqda, chunki ko‘plab xalqlarning iqtisodiy va ijtimoiy-madaniy tajribasi modernizatsiya jarayonida, uni takomillashtirish modellari kuchaymoqda.

Bu jarayonlarning islohoti, o‘z navbatida, ayollarning mamlakatdagi ijtimoiy-tarbiyaviy o‘rniga bevosita ta‘sir qiladi. Xususan, ularning yosh avlod tarbiyasidagi o‘rni ma‘lum ma‘noda o‘zgarishi mumkin. Tadqiqotimiz, aynan bunday o‘zgarishlarni yoritish masalalariga bag‘ishlangan.

Adabiyotlar tahlili. Yosh avlodni tarbiyalashda ayollar o‘rnining muhim xususiyatlari ilmiy muammo sifatida ko‘p ilmiy izlanishlar, tadqiqotlar doirasida o‘rganilgan va nashr etilgan. Ushbu

maqola tayyorlanishi jarayonida eng yangi ilmiy adabiyotlarning bir qismi ko‘rib chiqildi. Ta’kidlash joizki, yosh avlod tarbiyasida ayollarning o‘rni haqida ko‘plab ilmiy va pedagogik adabiyotlar mavjud. Muxtasar ifoda etish maqsadida, ulardan ayrimlarini ko‘rsatib o‘tish lozim deb topildi. Jumladan, “Oila va jamiyatda yoshlar tarbiyasi”⁵² kitobida oilada ayollarning roli va bolalar tarbiyasiga ta’siri haqida ko‘p ilmiy asoslangan ma’lumotlar berilgan. “Ta’lim va tarbiya jarayonida oila ahamiyati”⁵³ nomli kitobda oilaning yosh avlod tarbiyasidagi o‘rni va ayollarining ta’siri haqida boy ma’lumotlar berilgan. Yoki, “Milliy qadriyatlar va tarbiya usullari”⁵⁴ kitobi ham yosh avlod tarbiyasida milliy qadriyatlar va an’analarning ahamiyatini yoritadi, shu jumladan, muallif ayollarning rolini ko‘rsatishga ham alohida e’tibor qaratadi.

An’anaviy va zamonaviy tarbiya usullari haqida “Yoshlar tarbiyasida an’analar va zamonaviylik”⁵⁵ deb nomlangan asarda so‘z yuritiladi hamda ayollarning yoshlar tarbiyasidagi faol ishtirokiga alohida urg‘u berilgan. Ma’naviyat va ma’rifat orqali yoshlarni tarbiyalash, ayollarning bu jarayondagi roli “Ma’naviyat va ma’rifat orqali yosh avlod tarbiyasi”⁵⁶ nomli risolada yoritilgan. “Psixologiya asosida tarbiya usullari”⁵⁷ kitobida tarbiya psixologiyasi haqidagi masalalar yoritilgan bo‘lib, ayollarning bolalar ruhiyatiga ta’siri haqida ma’lumotlar keltirilgan.

Bizningcha, ushbu adabiyotlar yosh avlod tarbiyasida ayollar o‘rnini o‘rganishda muhim manba bo‘lib xizmat qilishi mumkin. Ular orqali turli pedagogik, psixologik va ijtimoiy jihatlardan nazar solib, mavzuga oid kengroq ma’lumotlar olish mumkin.

Muammoning qo‘yilishi. Ushbu maqolaning maqsadi O‘zbekiston xalqlari ayollarining yosh avlodni tarbiyalashdagi o‘rnini o‘rganishdan iborat bo‘lib, shu maqsadga muvofiq tadqiqot vazifalari Yangi O‘zbekistonda rivojlangan yosh avlodni tarbiyalash bilan bog‘liq vaziyatni tadqiq etish, uning mamlakatda namoyon bo‘layotgan eng muhim xususiyatlarini aniqlash, bolalar, o‘smirlar va yoshlarni tarbiyalash jarayonini modernizatsiya qilishning asosiy imkoniyatlarini tahlil qilishga yo‘naltirildi.

Ta’kidlash joizki, maqolaning ilmiy yangiligi yosh avlodni tarbiyalashda ayollar o‘rnining eng muhim xususiyatlarini aniqlash bilan belgilanadi. Uning nazariy ahamiyati insoniyat jamiyati rivojlanishining hozirgi bosqichida ayollarning yosh avlodni tarbiyalashdagi o‘rni haqidagi pedagogik bilimlarni kengaytirishda ko‘rsatilgan. Shuning uchun, bizningcha, maqoladagi ayrim fikr-mulohazalar bu masala bo‘yicha keyingi tadqiqotlar yo‘nalishini aniqlashda amaliy ahamiyatga ega.

Tadqiqot natijalari. Yuqorida aytib o‘tilganidek, bugungi kunda aksariyat xalqlar orasida jamiyat rivojlanishining muhim xususiyatlari bu milliy madaniyatni rivojlantirish jarayonini jadallashtirish hamda milliy qadriyatlar tarixiga qiziqishning sezilarli darajada oshishi bilan ajralib turadi.

O‘z navbatida, bu jarayonlarda yosh avlod ongi va qalbida o‘z xalqlarining milliy qadriyatlariga, madaniy boyliklariga, tarixiy ongga asoslangan ma’naviy-axloqiy ideallar kabi shaxsiy xususiyatlarni shakllantirish muhimdir. Tabiiyki, ayollarning tarixiy-ijtimoiy risolati shu jarayonlarning o‘zagini tashkil etadi. Soddaroq ifoda etsak, bolalar, o‘smirlar va yoshlarda ko‘rsatilgan xususiyatlarni shakllantirishda ayollar muhim rol o‘ynagan va o‘ynashi kerak. Shu bilan birga, ularning xalqlarimiz orasida jamiyatning tarixiy rivojlanishi jarayonidagi ijtimoiy o‘rni ham doimiy dinamik jarayondir. Qolaversa, tegishli etnik guruhlar va umuman jahon hamjamiyati

⁵² Ибрагимова М. Оила ва жамиятда ёшлар тарбияси. – Бухоро: Илм, 2020.

⁵³ Абдуллаев А. Таълим ва тарбия жараёнида оила аҳамияти. – Тошкент: Фан, 2018.

⁵⁴ Ҳасанова С. Миллий қадриятлар ва тарбия усуллари. – Самарқанд: Афросиёб, 2017.

⁵⁵ Нурматова З. Ёшлар тарбиясида анъаналар ва замонавийлик. – Тошкент: Университет нашриёти, 2019.

⁵⁶ Файзиёва Д. Маънавият ва маърифат орқали ёш авлод тарбияси. – Тошкент: Муносабат, 2016.

⁵⁷ Жонова Н. Психология асосида тарбия усуллари. – Тошкент: Ёшлик, 2015.

hayotining ijtimoiy va madaniy jihatlari rivojlanishi bilan ham ayollar mavqeining ahamiyati ijobiy o'zgardi.

Tarixiy manbalarga asoslanib, o'zbeklar va Markaziy Osiyoning boshqa xalqlari orasida ayollarning mavqei tarixiga qisqacha sayr qilinsa, birinchi navbatda, shuni ta'kidlash kerakki, an'anaga ko'ra, o'zbeklar va mintaqaning boshqa xalqlari orasida ayolga uy bekasi deb atalgan muhim va hurmatli o'rin berilgan. Markaziy Osiyo xalqlarining an'anaviy jamiyati ayol vakillari tomonidan yuqori baholanar edi. Ikkinchi tomondan, zamonaviy ilmiy doiralar vakillarining fikriga ko'ra, ayolning pozitsiyasi biroz qarama-qarshi edi, degan mulohaza ham yo'q emas. Misol uchun, agar har qanday yoshdagi erkak kirsam, hatto kekam ayol ham o'rnidan turishi kerak edi yoki uning yo'lini kesib o'tmasligi kerak edi. Ammo, agar xalqlarimiz orasida ayollarning ahvolini tarixiy o'rganishda biz o'zbeklarning bu holatga munosabatini tushunishga imkon beradigan tarixiylik tamoyilidan foydalansak, bizning fikrimizcha unda hech qanday qarama-qarshilik yo'qligini tushunamiz. Balkim, an'anaviy madaniyatda ijtimoiy rollarning bo'linishi shunday namoyon bo'lar edi. Uchinchidan, o'z navbatida, har kim o'zining ijtimoiy ahamiyatga ega joyiga ega bo'lgan jamiyat a'zolari o'rtasidagi o'zaro hurmatni nazarda tutgan.

Savodsizlikni bartaraf etish orqali savodsiz ayolning kamayishiga jiddiy yordam berish kerak edi. Yangi hukumatning birinchi yillaridan boshlab ayollar va qizlar uchun birinchi darajali maktablarning ommaviy ochilishi diqqatga sazovor. Bundan tashqari, ayollarning yuqori darajadagi ta'lim olishlariga ko'maklashish choralari ko'rildi. Onalarning intellektual darajasining bunday o'sishi tabiiy ravishda yosh avlodda bunday rivojlanish bilan bog'liq edi.

Erkaklar bilan teng ravishda o'qish imkoniyatiga ega bo'lgan ayollar, shuningdek, teng sharoitlarda ishlash imkoniyatiga ega bo'ldilar. Bu, o'z navbatida, ularning ijtimoiy-iqtisodiy va madaniy holatidagi boshqa o'zgarishlar bilan o'zaro bog'liq edi. Sanoat korxonalarida ayollar kengashlarining tashkil etilishi, ishchi-ayollarning hayotini yaxshilash uchun juda ko'p ishlar amalga oshirilishi, shuningdek, ayollarning mehnat va dam olish huquqini himoya qilish bilan bog'liq boshqa funksiyalarni bajarishdan tashqari, korxonalarda ayollar ehtiyojlari uchun qo'shimcha chora-tadbirlar ishlab chiqarilishi ayollarning ijtimoiy maqomini mustahkamladi.

O'tgan asrda ayollarni ijtimoiy foydali ishlarga jalb qilishni ayollarni ozod qilishdagi asosiy yutuq deb hisoblandi. Ko'p jihatdan, bu haqiqat edi, lekin shuni ham yodda tutish kerakki, ayollarni ishlab chiqarishda faol ishtirok etishga jalb qilish orqali ular uy bekasi sifatida ma'lum ma'noda an'anaviy vazifalarini bajarishdan chalg'itishga sabab bo'lishi xavfi ham yuzaga kelishi mumkin edi, agar ushbu omilni bartaraf etuvchi choralar ko'rilmaganda. Hatto, uy bekasi va onaning ishi biroz obro' va qadrini yo'qotdi. Shu munosabat bilan ishlab chiqarishda band bo'lganlarga nisbatan ayol uy bekalarining o'zini o'zi qadrlashi sezilarli darajada kamaydi. Agar erkak an'anaviy oila tarkibida asosiy boquvchi bo'lsa, endi ayol u bilan teng sharoitlarda oilani boqishi mumkin edi. Shunday qilib, 20-asrning birinchi yarmidan boshlab oila ijtimoiy faoliyat va mafkura sohasiga keng jalb etilishi bilan ajralib turadi. Ko'pincha, ikkala ota-ona ham ishlab chiqarishda ish bilan ta'minlangan va bolalar davlat muassasalari makonida tarbiya va ta'lim olishgan. Bunday sharoitda erkaklar va ayollarning rollariga boshqacha munosabatda bo'lgan avlod shakllandi. Agar uning aksariyat vakillari ayollar ustun mavqega ega bo'lgan oilalarda shakllanganligini eslasak, bu haqiqat ajablanarli emas.

Bu avlod yigitlari o'z oilalarining omon qolishi uchun kurashda ko'pincha onalarining ko'rsatmalariga amal qilishgan. Qizlar ham oldingi avlod vakillaridan ajralib turardi. Ta'lim olish imkoniyatiga ega bo'lgan holda, ular 1920-1930 yillarga qaraganda Sovet jamiyati hayotining turli sohalarida, jumladan,

- ta'limda;
- sog'liqni saqlash;
- ishlab chiqarish faoliyatida ko'proq ishtirok etishgan:

Ko'rib turganimizdek, 20-asrning o'rtalariga kelib jamiyat uzoq va qiyin yo'lni bosib o'tdi. Bu, boshqa narsalar qatori, ayollarning o'zini o'zi anglashini rivojlantirish, shuningdek, ularning jamiyatdagi o'rnining o'sishi bilan bog'liq edi. Ayollar salohiyatini jalb qilish va ulardan foydalanish mexanizmi vaqt o'tishi bilan o'rnatildi va tobora ko'proq foydalanilmoqda.

So'nggi yillarda jahon sivilizatsiyasi va uning ajralmas qismi sifatida O'zbekiston ham jiddiy o'zgarishlar davrini boshdan kechirmoqda. Bu ikki omilga bog'liq:

- ayollar insoniyatning aksariyat qismini tashkil qiladi;
- ular yosh avlodning asosiy tarbiyachilarini ifodalaydi.

Shunga ko'ra, ularning ishtirokisiz zamonaviy voqelikning ko'plab ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy va madaniy muammolariga munosib javob berish mumkin emas.

Xulosa va takliflar. Shunday qilib, yuqoridagilarga asoslanib, xulosa chiqarish mumkinki, yosh avlod tarbiyasida ayollarning o'rnini muhim ahamiyatga ega, chunki ular oila va jamiyatning asosiy tarbiyachilaridir. Ayollar bolalarga mehr-muhabbat, odob-axloq va an'analarni o'rgatishda muhim rol o'ynaydilar. Bizningcha, yosh avlod tarbiyasida ayollar o'rnining asosiy xususiyatlari quyidagicha umumlantirilsa, maqsadga muvofiq bo'ladi:

1. Mehr-muhabbatni rivojlantirish: Ayol farzandlarga mehr va muhabbat ko'rsatib, ularning ichki dunyosiga ta'sir o'tkazadi. Bu munosabatlar bolalarning ruhiy sog'lomligiga va ularning ijtimoiy munosabatlarga tayyorligiga yordam beradi.

2. Odob-axloq va ma'naviyat tarbiyasi: Ayol bola shaxsiga odob-axloq, imon va ma'naviy qadriyatlarni o'rgatishda asosiy o'ringa ega. Bu jarayon orqali bola shaxsi o'z qadriyatini shakllantiradi va jamiyatdagi odob-axloq me'yorlariga muvofiq tarbiyalanadi.

3. An'ana va madaniyatni saqlash va rivojlantirish: Ayolning milliy an'ana va madaniyatni saqlashda hamda yosh avlodga ularni o'rgatishdagi ijtimoiy o'rnini katta ahamiyatga ega. Bu shaxsning milliy o'zlik va milliy g'urur tuyg'usini shakllantiradi.

4. Ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirish: Ayol farzandlarga ijtimoiy munosabatlarni o'rgatishda ham muhim rol o'ynaydi. Shaxs oila muhitida turli xil ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirib, kelajakda jamiyatda faol ishtirok etishga tayyorlanadi.

5. Sabr-toqat va mas'uliyatni o'rgatish: Ayol bolalarga sabr-toqatlilik va mas'uliyatlilik tuyg'ularini rivojlantirishda muhim o'rin tutadi. Bu tuyg'ular yosh avlodning kelajakdagi muvaffaqiyati uchun muhim asos bo'lib xizmat qiladi.

Demak, ayol yosh avlodning har tomonlama yetuk va komil inson bo'lib yetishishi uchun juda muhim rol o'ynashini hamda bolalarning ichki olamini shakllantirish, odob-axloq va madaniyatlilikni o'rgatish orqali jamiyat rivojiga hissa qo'shishini inobatga olib, milliy qadriyatlarni rivojlantirish jarayonining jadallashuvi bugungi kunda O'zbekistonda jamiyat taraqqiyotining muhim xususiyati ekanligidan kelib chiqib, yosh avlodda to'g'ri tarixiy ong, axloqiy ideallar va milliy sodiqlik his-tuyg'ularini shakllantirishda ayollarga keng sharoit va imkoniyatlar yaratish chora-tadbirlarni yanada mazmunli va rangbarang qilish zarur;

Mamlakatning tarixiy rivojlanishining o'ziga xos xususiyatlaridan kelib chiqib, mahalliy ayollarni O'zbekiston xalqlari madaniy hayotida yetakchi rollarga bosqichma-bosqich ko'tarilishiga davlat gender tengligi siyosati ko'maklashishi davr taqozosidir.

Adabiyotlar ro'yxati

1. Abdullayev A. Ta'lim va tarbiya jarayonida oila ahamiyati. – Toshkent: Fan, 2018.
2. Айсувакова Т.П., Ахмедова Э.М. и др. Психолого-педагогические аспекты осуществления образовательного процесса в современных социокультурных условиях. Москва, 2021.
3. Hasanova S. Milliy qadriyatlar va tarbiya usullari. – Samarqand: Afrosiyob, 2017.
4. Nurmatova Z. Yoshlar tarbiyasida an'analar va zamonaviylik. – Toshkent: Universitet nashriyoti, 2019.
5. Ibragimova M. Oila va jamiyatda yoshlar tarbiyasi. – Buxoro: Ilm, 2020.
6. Fayzieva D. Ma'naviyat va ma'rifat orqali yosh avlod tarbiyasi. – Toshkent: Munosabat, 2016.
7. Жонова Н. Психология асосида тарбия усуллари. – Тошкент: Ёшлик, 2015.

BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIDA KREATIV FIKRLASHNING O'ZIGA XOS JIHATLARI

Sultonova Oqila Baxromovna

Toshkent viloyati Bo'ka tumani 2-umumta'lim maktabi

Boshlang'ich sinf o'qituvchisi

Email: sultonovaoqila512@gmail.com

Annotatsiya: mazkur tezisdagi boshlang'ich sinf o'quvchilarida kreativ fikrlashning o'ziga xos jihatlari, uning shakllanish omillari va rivojlanish bosqichlari tahlil etilgan. Kreativ fikrlashning o'quvchilarning mustaqil fikr yuritishi, muammoli vaziyatlarni hal etishi hamda ijodiy yondashuvni rivojlantirishdagi ahamiyati yoritilgan. Shuningdek, boshlang'ich ta'lim jarayonida kreativ fikrlashni shakllantirishga xizmat qiluvchi pedagogik usullar va shart-sharoitlar ko'rib chiqilgan.

Kalit so'zlar: kreativ fikrlash, boshlang'ich ta'lim, ijodiy qobiliyat, mustaqil fikrlash, pedagogik yondashuv, muammoli vaziyat, innovatsion metodlar, tafakkur rivoji.

Hozirgi zamon ta'lim tizimi o'quvchilardan faqat tayyor bilimlarni egallashni emas, balki mustaqil fikrlash, muammolarga yangicha yondashish va ijodiy faoliyat olib borishni talab etmoqda. Ayniqsa, boshlang'ich ta'lim bosqichida o'quvchilarda kreativ fikrlashni shakllantirish muhim pedagogik vazifa hisoblanadi. Chunki aynan shu davrda bolaning tafakkuri, tasavvuri va bilish faoliyati faol rivojlanadi.

Kreativ fikrlash tushunchasi keng ma'noga ega bo'lib, u shaxsning nooddiy g'oyalarni ilgari surishi, muammolarni yangi usullar bilan hal etishi va mavjud bilimlardan yangicha foydalanish qobiliyatini anglatadi. Boshlang'ich sinf o'quvchilarida bu jarayon tabiiy ravishda shakllanadi, chunki ular hali qat'iy stereotiplarga bog'lanib qolmagan bo'ladi. Shu bois ularning fikrlashi erkin, tasavvuri keng va ijodiy yondashuvga moyil bo'ladi.

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kreativ fikrlashning o'ziga xos jihatlardan biri – bu obrazli va emotsional tafakkurning ustunligidir. Bu yoshdagi bolalar ko'proq tasavvur qilish, tasvirlash va o'yin orqali o'rganadi. Ular uchun real va xayoliy dunyo o'rtasidagi chegaralar aniq emas, bu esa ijodkorlikni rivojlantirish uchun katta imkoniyat yaratadi. Shu sababli dars jarayonida turli vizual materiallar, o'yinlar va ijodiy topshiriqlardan foydalanish muhim hisoblanadi.

Kreativ fikrlashning yana bir muhim jihati – bu o'quvchilarning savol berishga bo'lgan intilishidir. Boshlang'ich sinf o'quvchilari ko'pincha “Nega?”, “Qanday?”, “Agar shunday bo'lsa